

Çarpma Kraterleri

ABD'nin Arizona eyaletinin kuzeydoğusunda Meteor Krateri olarak bilinen çok büyük bir krater bulunuyor. Bu krateri, yeryüzüne 50.000 yıl önce düşen bir göktaşının oluşturduğu biliniyor. Bu krater 1900'lü yılların başlarında onun bir çarpma krateri olduğunu öne sürüp ispatlayan Daniel Moreau Barringer'a atfen Barringer Krateri olarak da adlandırılıyor.

Meteor Krateri ilk oluştuğunda yaklaşık 200 metre derinliğindeymiş. Ancak toprak kayması nedeniyle kraterin içi zamanla biraz dolmuş. Şimdi kraterin derinliği yaklaşık 175 metre, yani hemen hemen 50 katlı bir gökdelenin yüksekliği kadar. Kraterin çapıysa yaklaşık 1.200 metre, bu da aşağı yukarı 12 futbol sahasının toplam uzunluğuna denk geliyor.

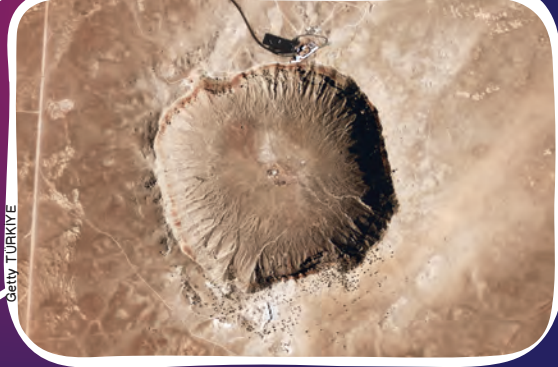

Digitalimaj / Alamy

Meteor Krateri'nin oluşmasına yol açan göktaşı yeryüzüne çarptığında parçalanmış ve parçaları çevreye saçılmış. Parçalardan en büyüğü de bu fotoğrafta gördüğünüz 639 kilogramlık kütleye ve 90 santimetre uzunluğa sahip Holsinger adlı göktaşı parçası. Laboratuvar ortamında incelendiğinde göktaşının demir ve nikel içeriğinin çok yüksek olduğu belirlenmiş.

Burada Meteor Krateri'nin havadan çekilmiş bir fotoğrafını görüyorsunuz.

Getty TÜRKİYE

Meteor Krateri, ABD.

Meteor Krateri'nin oluşmasına neden olan göktaşının çapı yaklaşık 50 metreymiş. Açtığı kraterin çapına bakılırsa, göktaşının kendisinden 20-30 kat daha büyük bir çukur açtığını söyleyebiliriz.

Dünya üzerinde bilinen iki yüze yakın çarpma krateri var. Bazısı milyonlarca yıl önce, bazısı da binlerce yıl önce yeryüzüne düşen göktaşları nedeniyle oluşmuş. Bazısı büyük, bazısı küçük. Ancak bu kraterlerin şekilleri zaman içinde hava olayları, yer kabuğunun hareketleri, toprak kayması, yanardağ püskürmesi ve benzeri nedenlerle bozulmuş. Bazılarının içi suyla dolmuş ve göller oluşmuş, bazıları tarım arazisi olarak kullanılmaya başlanmış, bazıları da olduğu gibi kalmış.

Wolfe Creek Krateri, Avustralya.

Getty TÜRKİYE

Digitalmaja / Alamy

Pingualuit Krateri, Kanada.

Almanya'da bulunan Ries Krateri'nin çapı 25 kilometre. Bilindiği kadarıyla bundan 1300 yıl önce bu kraterin tabanında bir yere Nördlingen adında küçük bir kent kurulmuş. Bu fotoğrafta kentin bir bölümünü ve Orta Çağ'da kenti korumak için yapılmış dairesel kent duvarını görüyorsunuz. Kent zaman içinde büyüyerek duvarın dışına da yayılmış.

Çarpma kraterleri, Güneş Sistemi'ndeki gökcisimlerinin yüzeyine göktaşlarının çarpmasıyla oluşan dairesel çukurlardır. Yanardağ ağzı ya da yanardağ bacası olarak bilinen ve yanardağların tepesinde oluşan huni şeklindeki kraterlerden farklıdır.

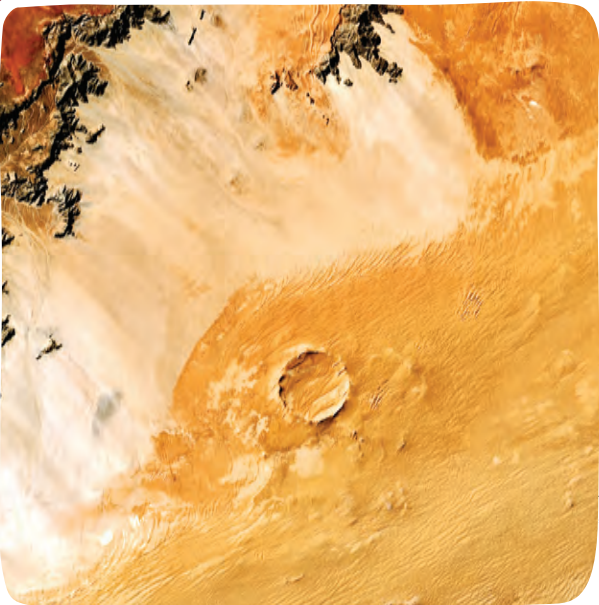

Kaali Krateri, Saaremaa Adası, Estonya.

Lonar Krater Gölü, Hindistan.

Göktaşları yeryüzüne düşünce parçalanır. Bulunan göktaşı parçaları laboratuvarlarda incelenir ve içeriklerinde ne olduğu saptanır. Böylece Güneş Sistemi'nin yaklaşık 4,6 milyar yıllık tarihi hakkında bilgi edinilir.

Roter Kamm Krateri, Namibya.

Karakul Krateri, Tacikistan.